

# liberal ungdom

Nummer fyra 2022 | TEMA Bildning



**luf**

# kongress 2022

För några veckor sedan hade LUF sin kongress i Borås. Under helgen samlades över 130 LUFare för att debattera. Här nedan följer ett urval av vad som hände.



En ny styrelse valdes och är nu på plats. Från vänster till höger på bilden: Viktor, Elin, Jacob, Anton (1:e vice), Erik (ordf.), Karin (förbundssekreterare), Gabriella (2:e vice), Marcus, Hedvig, Alex.



Gudrun Persson blev tilldelad Bertil Ohlin-medaljen i guld för sin forskning och folkbildning om hotet från Ryssland.

LUF Västerbotten vann priset för bäst utklädnad på kongressmiddagen.



En internationell delegation med gäster från Norge, Finland, Danmark och Ukraina fanns på plats.

innehåll  
TEMA: Natur & Kultur

S 2 Kongressen 2022

S 3 Redaktion & produktion

S 4-5 Ledare

S 6-8 Det finns inget fint med påtvingad bildning

S 9-11 Bildning handlar om mer än bara kunskap

S 12-14 CSN-skulder och folkpartiet

S 15 Distrikt som fått priser under kongressen

S 16-18 Bokrecensioner

S 19-21 Vår tids förmedlare av kunskap

S22-23 FO-krönika

# redaktion och produktion

Kontakta redaktionen på: [love.frisell@icloud.com](mailto:love.frisell@icloud.com)



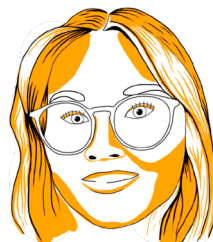
Love Frisell  
Redaktör



Kornelius Persson  
skribent



Amanda Johansson  
illustratör



Linn Malmberg  
illustratör



Thea Erlandsson  
skribent



Liv Näslund  
skribent



Max Hjelm  
skribent



Viktor Karlsson  
skribent



Tuwa Bjöwi  
Källqvist  
illustratör

## Ansvarig utgivare

Hannes Sjöberg

## Layout och redigering

Elin Söderholm / Love Frisell

## Tryck

Danagård Litho

## Omslag

Linn Malmberg

Liberal ungdom ges ut av  
Liberala ungdomsförbundet och  
utkommer fyra gånger om året.

LUF är Liberalernas ungdomsförbund, och  
verkar för individuella rättigheter,  
marknadsekonomi och global frihet.

**Bli medlem på [luf.se](http://luf.se).**



**LIBERALA  
UNGDOMSFÖRBUNDET**

## Ett kanonförslag?

*Love Frisell*

Precis som mina skribenter vill jag egentligen inte skriva om bildning. Inte alls. Ändå känns det nödvändigt. Den nya borgerliga regeringen har beslutat att ta fram en svensk kulturkanon, vilket skär rakt genom frågan om bildning och aktualiserar den.

Bildning, från tyskans bildung, är unikt för de germanska språken. Engelskan saknar det fastän Storbritannien ofta sägs ha en kultur av bildning, förmodligen för att högre tjänstemän ofta har läst classics, antikens litteratur och historia, på Oxbridge. Detta visar bara är att Storbritannien är ett klassamhälle. Den med turen – eller oturen! – att födas in i högborgerligheten har råd att studera Aeneiden och Metamorfoser i sex år, för det är efternamnet som i slutändan ger tillträde till City of London. Universitetsexamen finns där för att rättfärdiga detta, ett slags kredentia-lism som saknas i tanken om bildning.

Entré, kulturkanon. Som Expressens kulturchef, Victor Malm, skriver “finns ju [kanon] redan. I den bildade med-

elklassens hem till exempel. Och på varje grundkurs i litteraturvetenskap” (Expressen Kultur, 23/10-22). Det är denna klyfta som en kulturkanon i skolan måste syfta till att överbrygga. Att inte stänga ute unga från det som redan finns tillgängligt. Att du inte ska behöva vara född i rätt hem för att få komma i kontakt med en över två tusen år gammal tradition. En bildning på grundnivå för alla.

Visst finns det bra invändningar. En kanon kan användas i nationalistiska syften, som Malm skriver i samma söndagskrönika. Och bildning fungerar ofta som grindvaktning, vilket sociologen Pierre Bourdieu menar att de högre klasserna gör med smak, någonting som den akademiska överklassen har, medan lägre klasser och klassresenärer helt enkelt saknar. Och som Liv senare skriver är bildning inte någonting fint om det är påtvingat. Men tanken är inte att tvinga fram bildning hos människor – detta är omöjligt – utan att visa för fler unga att det finns en väg som många andra redan tar.

Ironiskt nog finns det material som ligger till grund för bildning, som Viktor Karlsson påpekar, redan samlad på en plats: internet. Tyvärr delar jag varken hans optimism eller håller med om att internet skulle vara ett nytt Biblioteket i Alexandria. Däremot analogin med Gutenbergs boktryckare; medan det tryckta ordet bidrog till det trettioåriga kriget har internet gett oss decennier av nätdrev.

Vi verkar helt enkelt mer intresserade av att hacka på varandra än att ta del av ny (gammal) information, pådrivet av sociala medier-företagens interaktionsmaximerande algoritmer. Även den som vill ta del av kultur och vetenskap kommer sällan i kontakt med den på lagliga vägar. Oftast finns det gömt bakom betalväggar och immaterialrätter (JSTOR, eboksläsare) eller så är plattformarna förbjudna i väst (Library Genesis, SciHub), eller på väg att bli det (Internet Archive m.fl.). Mer obskyra texter, de mest intressanta ur forskningssynpunkt, finns oftast inte tillgängliga alls.

Att skapa förutsättningarna för allmän bildning är alltså mycket svårare än att bara ta fram en kulturkanon. Möjligtvis kan vi följa (ironiskt nog) Kinas exempel och införa statliga skärmtider för unga och fasa ut hemläxor, samtidigt

som mer litteratur digitaliseras och översätts för att bli tillgänglig allmänheten. Men det är en annan debatt.

Oavsett hur de politiska förslagen ser ut: om vi menar allvar med att bildning är eftersträvansvärt måste det bli någonting mer konkret än ett ideal. En introduktion till den svenska kanon kan vara första steget på vägen.

Den kritiska läsaren kommer fråga sig, men vad är poängen? Åtminstone frågan om kanon är redan avgjord av litteraturvetaren Harold Bloom: "To read in the service of any ideology is not to read at all. The mind's dialogue with itself is not primarily a social reality. All that the Western canon can bring one is the proper use of one's own solitude."



**Love Frisell**  
**redaktör**

# Det finns inget fint med påtvingad bildning

*Liv Näslund*

Det är fruktansvärt att bli ombedd att skriva något om bildning. Det är som att be någon pressa fram en ny, intellektuell tanke om jag vet inte, ämnet går inte att likställa med något. Man kan bara misslyckas med en sådan text förutsatt att man inte heter Christer Nylander eller möjligtvis har samma självförtroende som en arg lufkille. Därför tänker jag inte ens försöka.

Loves uppmaning till sina skribenter att skriva något smart om bildning är lite som när staten bestämmer sig för att alla ska bli bildade. Det blir bara dåligt om det inte kommer på eget initiativ. Det är olidligt faktiskt. Inte saken i sig. Det hade naturligtvis varit toppen med lite mer bildning i det här landet. Men målet, och kanske framförallt medlet, det är så trött och fult.

Vägen till bildning är inte vacker när den är klädd i statligt tvång. Den måste vara frivillig och inte antas bättre än ett annat vägval.

Sa tyvärr ingen sosse någonsin.

Istället har den förra regeringen sett till att vi 2023 får ändringar i skollagen som gör alla gymnasieprogram högskoleförberedande. Beslutet kom mot bakgrund av att alldeles för få ungdomar väljer yrkesförberedande gymnasieprogram. Svenskt Näringsliv rapporterade förra året att vi de närmsta 14 åren kommer sakna 18 000 yrkesutbildade elever. Det är en enorm utmaning, och om den inte hanteras rätt kan det slå väldigt hårt mot Sveriges konkurrenskraft.

Enligt rapporten, och den tidigare regeringen, är en förklaring till bristen att yrkesprogrammen inte är högskole-

förberedande och därför har låg status. Ovanstående får det att låta som att stackars tonåringar på yrkesprogram stått och gråtit över att de är förbjudna att läsa kurser som gör att de får högskolebehörighet. Så är det inte. Men tydligen upplevs det faktum att man i ett sådant fall behöver göra ett aktivt val och lägga till några kurser som för jobbigt eller inte coolt nog.

Själv kan jag känna att det förmodligen snarare är den allmänna inställningen till yrkesprogram samt informationen som går ut om dem som det är fel på. Det finns tyvärr en tendens, även bland föräldrar, lärare och SYV-personal, att prata om yrkesutbildningar som ett lite sämre val. Vi måste bort från det, och

ge yrkesstolthet och viljan att bli fri och börja tjäna sina egna pengar mer status, om det är vad som behövs. Som Fredrik Malm uttryckte det i en intervju med SVT: "Branschen skriker efter hantverkare med praktiska yrkeskunskaper, inte efter byggjobbare som läst litteraturvetenskap."

Det går såklart att argumentera för att frågan är ganska onödig att diskutera i vilket fall. Antingen har vi ju en situation där man väljer till eller väljer bort sin högskolebehörighet – det är inte mer dramatiskt än så. Men vilket av alternativen man anser ska gälla som utgångspunkt vittnar om vilken syn man har på utbildning och hur nära den behöver hänga ihop med bildning.

Bara tanken att det är ett problem att människor gör gymnasieval som ger vissa skilda möjligheter till högre utbildning visar på en ful syn på såväl frihet, som arbete och bildning. Antingen är man helt besatt av lika utfall, eller tycker spontant, mer troligt, att det inte är bra nog att nöja sig med 13 år av skola för att sedan börja arbeta. Man tänker sig inte att den fula inställningen till arbete ska komma från arbetarpartiet, men det kanske rör sig om något internaliserat förakt eller kanske snarare det faktum att konsekvensen



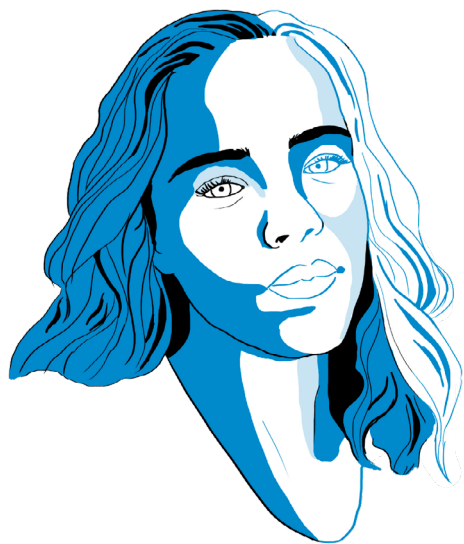
av inställningen blir att man på vägen lyckas späda ut bildningsbegreppet.

Bäst vore om vi skrotade utgångspunkten att alla ska vara redo att läsa vidare och till och med tog tillbaka möjligheten att läsa ett tvåårigt yrkesprogram. För även om reformen som gör yrkesgymnasium automatiskt högskoleförberedande skulle leda till att fler väljer den vägen, finns den mycket stora risken att man tränger bort de elever som inte orkar den nya högskoleförberedande nivån. Snart blir det de eleverna som aktivt behöver välja bort högskolebehörigheten från sitt program. Då är det inte långsökt att tänka sig en situation där det stigmatiserande visserligen inte blir att gå på yrkesgymnasium, men däremot att vara den som begär en enklare sÄrlösning. Ingenting blir någonsin på ens egen nivå.

Det borde inte vara svårt att förstå att det inte är min bÄnkkompis från grundskolan som stolt valde byggprogrammet för att få jobb direkt efter gymnasiet som är problemet. Om någon är det snarare jag, en förvirrad ungdomsförbundare som mest hänger på universitetet för att jag inte har något bÄttre för mig. Jag och mina kursare i statsvetenskap kommer inte bli fler eller bÄttre för att man får samma be-

hörighet av att gå fordonsprogrammet. Det är i sin tur en väldig tur eftersom vi absolut inte behöver bli fler och Än mindre är förebilder att forma lagar efter. Det finns inget vackert eller önskvÄrt med det vi Ägnar dagarna åt.

Uttrycket är överanvÄnt, men folk behöver uppenbarligen fortfarande hÖra det: alla vill och bÖr inte bli akademiker. Och om man vill det kan en bra start vara att vÄlja ett teoretiskt gymnasieprogram.



**Liv NÄslund**



# Bildning handlar om mer än bara kunskap

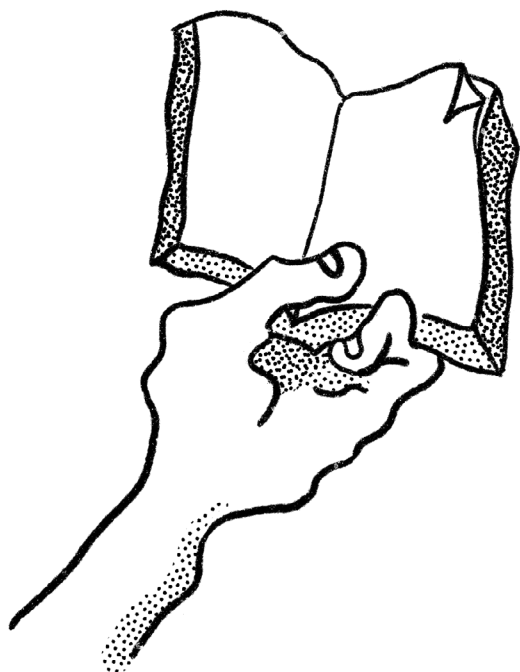
*Thea Erlandsson*

På Lunds universitetscampus kryllar det om bildade människor, med sina låga Dr Martens, vita skjortor och baskers vandrar de runt på Juridicum eller i Paradis (området där alla samhällsvetenskapliga institutioner ligger). De dricker kaffe och lyssnar helst på klassisk musik eller jazz. I deras hem är bokhyllorna fyllda till bredden med en salig blandning av modern skönlitteratur, klassiker och politisk filosofi. *The Secret History* av Donna Tartt är deras bibel. En lördagskväll ägnas i ett intimt sällskap av nära vänner, med rött vin och djupa diskussioner om Jean-Paul Sartre och existentialismen.

Jag själv föll offer för "dark academia" på gymnasiet och fick ett ryck att jag skulle försöka läsa så många klassiker som möjligt. Ni har säkert sett Pinterest-boards på temat eller till och med stött på ett livs levande exempel på någon med stilen. Syftet är att se sofistikerad och bildad ut, oavsett om man egentligen är det eller inte. Hela personligheten kretsar kring att man är bildad och akademisk. Det är en livsstil.

Bilden som målas upp av den bildade människan är naturligtvis en stereotypisk sådan, men kan det vara så att om man försöker se mer bildad ut, så blir och är man även mer bildad?

Även om man till en början endast vill klä sig i linje med estetiken kräver det ändå en ungefärlig uppfattning av vad dark academia innebär. Någonstans får man inspirationen till att klä sig som en gubbe eller gumma, och som med mycket här i världen är det från sociala medier som den inspirationen kommer ifrån. Det vill säga, en TikTok kan vara nog för att man som lättpåverkad ungdom dras in till #BookTok och vips har man plockat upp *My Year of Rest and Relaxation* (kvinna) eller *Brott och Straff* (man). Därefter är inte steget långt att sätta på en Spotify-lista med stycken från Chopin och Liszt, och allt för att den är döpt "Dark Academia



Classical” och har en omslagsbild med dammiga gamla böcker. Det påbörjas en bildningsresa i det ögonblicket även om man till en början bara vill göra det för att se cool ut eller verka intressant.

Däremot räcker performativitet endast så långt. Det går att ställa de kritiska frågor; vart kommer intresset för dark academia från och hur befäster det sig?

I denna diskussion blir Bourdieus klassteori om det kulturella kapitalet relevant, som bland annat manifesteras i kläder. En person som växt upp i en bildad miljö, med bokhyllor och föräldrar som har högskoleutbildning, är mer benägen att känna sig tilltalad av långa kappor och tekoppar, än en person som

aldrig tidigare blivit introducerad till det. Som istället har växt upp i en värld där bildning inte ens är en estetik. Även om den pretentiösa karikatyren i inledningen kan verka harmlös så reflekterar den orättvisor i samhället.

Det finns flera påverkande parametrar. Huruvida man är bildad eller inte, huruvida man har kulturellt kapital eller inte, samt huruvida man lever upp till det estetiska bildningsidealet.

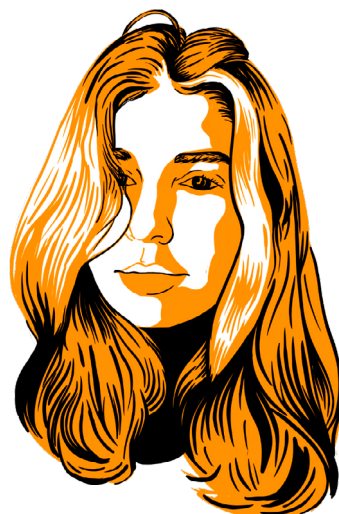
En person kan vara bildad och leva upp till det estetiska bildningsidealet utan att till fullo accepteras av dark academia-gemenskapen, av anledningen att de saknar det kulturella kapitalet att delta i vissa nischade diskussioner. Det

## **"En person kan vara bildad och leva upp till det estetiska bildningsidealet utan att till fullo accepteras av dark academia-gemenskapen, av anledningen att de saknar det kulturella kapitalet"**

kan även bli förminskande gentemot de personer som är bildade men inte ser bildade ut och/eller besitter det kulturella kapitalet. Istället kan de överskuggas av individer som är mindre bildade, men lyckats vinna respekt genom sitt kulturella kapital och sin estetik. Den bildade eliten bygger sitt sällskap på nedärvda traditioner, vilket gör att de med kulturellt kapital har en outtalad fördel. Slutsatsen är, bildning handlar om mer än bara kunskap.

Med det sagt borde inte den akademiska estetikerna helt förkastas, och jag ser fördelarna med att den får mer spridning på sociala medier, även om det initialt är mer performativt. På sätt och vis är bildning mer lättillgängligt nu än det var för 20, 30 eller 40 år sedan. Bildning har reducerats till en lättkonsumerad vara som alla med en mobil kan ta del av. Ungdomar är inte längre lika beroende av sina föräldrar för att introduceras till relevant kultur och påbörja sina bildningsresor, numera går

det att göra den resan på egen hand. Med bibliotek som tillhandahåller böcker och sociala medier som kan vägleda och förklara. Däremot ska man inte vara naiv vad gäller den uppenbara skillnaden som finns mellan de som har kulturellt kapital och de som saknar det. Bildning handlar om mer än bara kunskap.



**Thea Erlandsson**

# CSN-skulder och folkpartiet

*Kornelius Persson*

”Vi kunde aldrig kunna mäta oss med deras bilar. Vi äger inte skog och medan de andra åkte på charterresa till Grekland tog vi bilen till Danmark. Det enda du kunde konkurrera med var det här sa pappa och pekade på mitt huvud.”

Pappa hade hämtat mig från bussen en sista gång innan flyttlasset drog till Lund. Då såg jag det bara som ett vanligt samtal, men efter att ha studerat i Lund i några månader har mina tankar ofta återkommit till just det samtalet.

Bildning som kapital blev mitt sätt att hävda mig på skolgården. I Nittorp på den västgötska landsbygden var jag och min familj rätt ensamma med att ha enorma CSN-skulder, och vårt hem kallades biblioteket av mina vänner på lågstadiet i och med att vi hade så många böcker hemma. Med den uppväxten är det inte konstigt att jag blev liberal, men på samma sätt som mina föräldrar var ensamma med CSN-skuldberg, är jag också rätt ensam om att vara liberal på landsbygden. I valet klarade sig Libera-

lerna precis kvar i kommunfullmäktige i kommunen som Nittorp ligger i. Anledningen till att Liberalerna har så lågt stöd på landsbygden beror inte på att vi har dålig politik, utan huvudanledningen är att det är ytterst få på landsorten som kan relatera till vad en liberal ska vara.

Nidbilden av en liberal är den Utbildade Folkpartisten som brinner för att ungarna ska kunna citera Fröding och ha stenkoll på vem Mill är. Man har en bild av att bildning skulle vara den enda vägen till att leva ett drägligt liv, men jag är faktiskt helt övertygad om att man kan leva ett gott liv utan att veta vem Mill är. Det är förstås bra om människor kan mycket om olika saker, men bildning har inte ett egenvärde.



Det fina med liberalismen är att alla människor ska kunna förverkliga sig själva, men det Liberalerna inte riktigt förstår är att bildning inte är en del av alla människors livsmål. Liberalerna måste bli bättre på att attrahera dessa, och visa att det i Liberalernas Sverige går alldeles utmärkt att inte utbilda sig vidare på universitet eller högskola, eller inte veta vilken relation Platon hade till Sokrates.

Jag tror inte att Liberalerna medvetet försöker vara exkluderande mot arbetarklassen, men vem man är påverkar förstås hur man förmedlar sina budskap. Bildning ska vara något frivilligt, och uppnås av lust snarare än tvång. Där har skolan en otroligt viktig roll.

Engagerade lärare, rätt böcker och intressanta lektioner kan öppna bildningens dörrar för de flesta och där har Liberalerna rätt, men där Liberalerna har fel är att tvång aldrig fungerar för att få människor att leva lyckliga liv. Förslag om exempelvis kulturkanon i skolan blir därmed halvt klassfientliga: den bildade medelklassen anser sig ha rätt att bestämma vilka böcker arbetarungarna ska läsa och inte läsa. Det finns en underliggande skepsis mot arbetarföräldrarnas förmåga att uppfostra sina barn i sådana förslag.

Det jag lärde mig på skolgården är att familjer värderar bildning olika. Även om jag kände mig duktig och smart

## **”Den övre medelklassen är rädda för att framstå som vanliga, och därför bildar de sig. Egentligen bryr de sig inte om bildning på riktigt.”**

på min landsortskola var de flesta av mina klasskamrater från rikare familjer. Klassbegreppet handlar alltså inte bara om pengar längre, och det Lund har lärt mig är att det finns en ny dimension i skillnaden mellan arbetare och övre medelklass. När arbetarklassen också har råd att åka utomlands och köra dyra suvar måste den traditionella övre medelklassen positionera sig mot ”pöbeln” på ett annat sätt, och det blir genom bildning, eller åtminstone vad de tror bildning är för något. Den övre medelklassen är rädda för att framstå som vanliga, och därför bildar de sig. Egentligen bryr de sig inte om bildning på riktigt.

Liberalernas tid på utbildningsdepartementet måste kännetecknas av två saker: att skapa förutsättningar för alla barn att få lust för lärandet, och en ödmjukhet inför människors olika livsval.

Liberalerna behöver sluta vara ett parti för enbart akademikerna, och istället bli det folkparti man en gång var. Om partiet inte väljer att öppna sina ögon för vanligt folk bör man nöja sig med att ligga runt riksdagsspärren även vid nästa val.



**Kornelius Persson**

# prisutdelning under kongressen



Årets sociala medier gick till LUF Örebro, som man knappast missat på Twitter eller Instagram.



Alfons Carlsson (mitten) fick ta emot pris till LUF Blekinge som årets nykomlingar för att ha skapat mer aktivitet i ett länge vilande distrikt.



Mårten Björn (mitten) tog emot pris till LUF Gävleborg för störst ökning i medlemsantal (300%).



LUF Storstockholm värvade flest under valrörelsen. Här syns många nya ansikten!

# Bokrecensioner: ”Radikalism och Avantgarde – Sverige 1947–1967”, ”Större trygghet aldrig fanns”

*Max Hjelm*

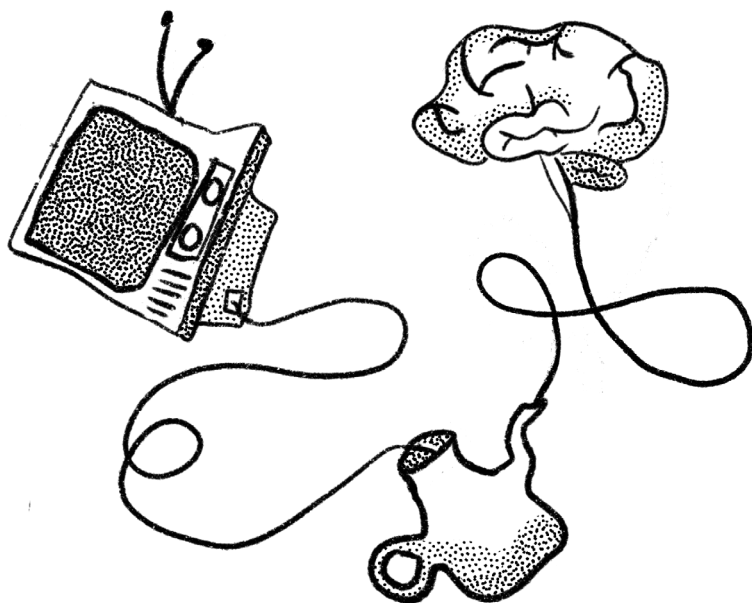
”Om liket ska vi emellertid slåss/ om rätten att begrava/ den västerländska kulturens/ stympade lemmar.”

Karl Vennberg gav ord åt kollektivets känslor då andra världskriget tog död på framtidstron och upplysningshumanismen. Vissa lyckades hålla kvar vid framstegsmodernismen medan andra under de tjugo åren efter krigsslutet främst hade som mål att ställa allt på ända. Om den tidsepoken handlar antologin Radikalism och avantgarde. Verkligheten var lera; med tiden stelnade den.

Att läsa boken är en resa och en kamp. Ofrånkomligen är somliga ämnen mer intressanta än andra när essäerna sträcker sig från poesi och TV, via tekannor, till svenska gruvbolag i Liberia och psykologi. Läsningen är värd det. Helhetsbilden blir fascinerande. Det var en tid av att lyfta saker från rötterna och kasta om dem. Som när Sverige sat-

te upp Martinssons Aniara som den första operan i världen med elektronisk musik, eller tydligare när en pianist till publikens förfäran i stället för att klinka på sågade, sprängde och sköt sönder ett piano med en kpist han lånat av en officer. Men avantgardismen och kulturradikalismen handlade inte bara om att testa gränserna i konsten, utan att experimentera på hela samhället. Under efterkrigstiden växte idéer om jämställda hem sig starkare, svenska kyrkan blev alltmer frånskild staten och utmanad av såväl ateism som frikyrklighet. Offentligheten uppmuntrade denna förändring av samhället genom uppbyggnaden av Berwaldhallen & Moderna Museet, liksom rivningen av fler svenska städer, mest känt genom Klarakvarteren.





Det här är två olika rörelser, båda förvisso radikala. Modernismens framtidstro var beredd att stöta om hela samhället för att skapa social stegring och ekonomisk trygghet. Kulturradikalismen saknade däremot samma idé om ett linjärt framåtskridande. På sätt och vis vann väl radikalerna majoritetskulturen. När senast skapade ett konstverk uppståndelse – på riktigt? Det är inte längre vare sig olagligt eller uppseendeväckande att skända nationalsymboler, alla bär i sina fickor filmer med nakna människor ett knaptryck bort. Men avantgardism ska ständigt vara experimentell. Det här är viktigt. Oavsett om vi pratar om teater, design, kriminalvård, musikproduktion eller arkitektur så ville inte efterkrigstiden enbart ha ett konstant framåtskridan-

de. De vågade testa, vilket innebär att våga ta en risk. Någon gång efter 1968 gav såväl socialdemokratin som liberalismen upp på den tanken. Från höger till vänster klingar ord om evidensbaserad politik för att öka medborgarnas välfärd. Framstegslängtan finns kvar, nu enkel-spårig.

Sökandet efter välfärd utan risktagande behandlas från ett annat perspektiv i Klas Östergrens senaste roman *Större trygghet aldrig fanns*. En äldre man finner sig nödgad att undersöka sin barndom, eller snarare försäkringsbolaget hans familj var knytan till och som utlovade just evig trygghet. Huvudpersonen växte upp precis i slutet av antologins tidsspänn, behandlar samma tidsanda. Försäkringsutopin fick ödesdigra

konsekvenser vad gäller romankaraktärernas, tja, karaktär. Men det gav också effekt på politiska åsikter. Östergren visar effektivt hur trygghet som högsta mål lätt får som utfall trygghet blir det absolut farligaste vi kan råka ut för. Protagonistens syster, som exempel, finner sig plötsligt med känslan av att vara utan trygghetssystem och ser hot i varje främmande element. Det leder till att hon engagerar sig i samhället, du kan nog gissa i vilket sorts parti. Visserligen ingen världsomvälvande eller särskilt ny spaning, men presenterad på ett sätt som kommer med nya psykologiska perspektiv. Därför blir denna idéroman läsvärd för de flesta med intresse av det fenomen som är svensk politik.

Så experiment kan innebära en risk, men det kan alltså även en plan göra. Problemet med det senare är att man satsat allt på ett kort. När det offentliga testar något bekostat med skattepengar blir folk (förvissa rättmätigt) sura, men det kan vara värt risken för slöseri. Oavsett hur budgetar utformas finns en risk att saker går fel, vågar vi inte experimentera kan det dock enbart gå rätt på ett sätt; det värsta tänkbara är dock att det enda kortet som testas visar sig vara fel sätt.

Radikalism & avantgarde bidrar inte bara till allmänbildning om vår gemensamma historia, även om insatsen boken gör för vår förståelse av en närmast bortglömd period i närtid är hedervärd. Den bidrar också till att kunna orientera sig i dagens Sverige. Vi bör studera historien för att förstå hur det blev så här, men också på grund av denna tids särprägel. Lär vi oss att se verkligheten som formbar kan vi förändra saker igen. Om vi vågar. Verkligheten är lera; skulptera om den.



**Max Hjelm**

# Vår tids förmedlare av kunskap

*Viktor Karlsson*

Vid en första anblick finns det få likheter mellan journalisten Torbjörn Nilsson från Svenska Dagbladet och John Snows knubbiga vän Samwell Tarly från Game of Thrones. Men dessa herrar har en tydlig gemensam nämnare. Både Sam och Torbjörn har nämligen ett bibliotek som ger dem kunskap och inflytande över samhällsutvecklingen.

Kunskap är makt, det är en gammalt. Den som vet mest om kultur, filosofi och vetenskap har mest information att basera sina beslut på. Människor som är rika på kunskap har därför bättre förutsättningar att fatta smarta beslut.

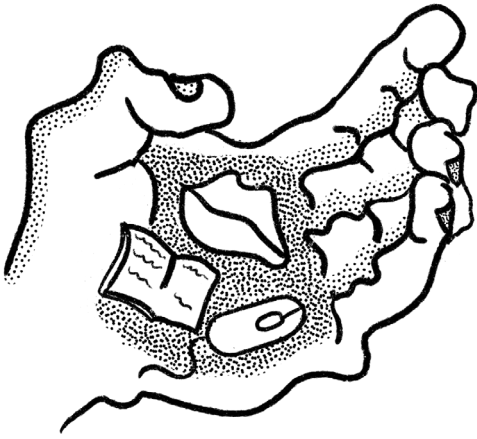
I flera tusen år har kunskap spridits från mun till mun. När sanningar och historier sprids genom samtal mellan personer finns dock en överhängande risk för förvanskningar på vägen. Dessutom är det inte alltid lätt att i stunden formulera sig prickfritt. Med andra ord är det talade ordet sällan särskilt precist.

Många av nackdelarna med att förmedla kunskap via samtal kunde överbryg-

gas när det skrivna ordet och tryckkonsten kom. Dessa fenomen blev helt revolutionerande för mänskligheten. Plötsligt kunde vi skriva ner berättelser, bokföra handel med varor och samla på oss en kunskapsbank. Möjligheterna att sprida välformulerad kultur, filosofi och vetenskap ökade markant.

Så småningom började skrifter samlas i bibliotek. Det mest kända exemplet på ett tidigt kunskapscenter är troligtvis Alexandria. Under antiken hade Alexandria världens största bibliotek, innehållandes hundratusentals rullar fullproppade med kunskap.

Runt biblioteken bildades kunskapskluster som lade grunden till den moderna filosofin och vetenskapen. I



sfären kring biblioteket i Alexandria skapades ett stort kulturcentrum med många av antikens viktigaste filosofer, matematiker och språkvetare. Dessvärre fick historien om biblioteket i Alexandria ett abrupt slut, då stora delar av den litterära skatten brann ner under ett inbördeskrig i Julius Caesars Romarrike.

Ungefär 2 000 år efter att biblioteket i Alexandria brunnit ner fick världen bevittna det hittills kanske största genombrottet för förmedlande av kultur och vetenskap, nämligen internet. Digitaliseringen har givit oss tillgång till enorma mängder data och närmast obegränsade möjligheter att kommu-

nicera med människor på andra sidan jorden. Vår generation tar ofta internet för givet, eller till och med klagar på vad det gör med våra liv, men när man tänker efter är det faktiskt en helt maklös möjliggörare.

Biblioteket i Alexandria har ersatts med Wikipedia, Youtube och Twitter. Det är najs. Wikipedia ger allmänheten enkel tillgång till stora mängder information. Till det adderas plattformar där vanliga medborgare kan få direktkontakt med såväl varandra som kulturpersonligheter och politiker. Digitaliseringens revolution av kunskapsförmedling till den breda allmänheten är på minst samma nivå som de tryckta bokstäverna.

Precis som att vi inte slutade prata när det blev möjligt att trycka böcker, slutade vi inte heller trycka böcker när vi introducerades till world wide web. Författare fortsätter vara högt aktade, fysiska läroböcker i skolan fortsätter vara en överlägsen inlärningsform och stadsbibliotek fortsätter bidra till det litterära utbudet. Samwell Tarlys och Torbjörn Nilssons bibliotek spelar en viktig roll än idag, men det går inte att blunda för att internet tagit över som den dominerande förmedlaren av kunskap.

En fråga som troligtvis inte var speciellt stor för biblioteket i Alexandria, men som har blivit ett reellt problem i digitaliserings-ens era, är integritetsfrågan. Stora plattformsföretag som Alphabet (Google och Youtube), Meta (Facebook och Instagram), Twitter och TikTok tjänar sina pengar på individanpassad reklam. Dessa företag kommer ständigt söka efter mer information om oss, för att på så vis kunna sälja mer individanpassad reklam och därigenom utöka reklamintäkterna.

Om plattformsföretagen får fortsätta lagra mer och mer personlig information, vet de snart mer om oss än våra egna mammor. Det finns en risk att denna personliga information hamnar i fel händer. Då kan det gå riktigt illa. I fallet TikTok, som indirekt ägs av den auktoritära kinesiska staten, kan vi vara tämligen säkra på att kunskapen redan har hamnat i fel händer. Därför bör både privatpersoner, företag, organisationer och politiker vara mer restriktiva med vilka personuppgifter som lämnas ut. Medvetet internetanvändande och välkonstruerad integritetslagstiftning är två möjliga lösningar.

Internet förtjänar mer uppskattning för sin roll som vår tids kunskapsförmedlare. Vi ska vara oerhört glada över att i realtid få gratis tillgång till stora delar av världens samlade fakta och kulturdebatt. Människans driv och uppfinningsriktighet har tagit oss från samtal vid stenålderns lägereldar, via antikens bibliotek, till dagens internet. I varje tid har det funnits hinder på vägen, men människans kreativitet och uppfinningsriktighet har alltid tagit oss över hindren och in i en ljusare framtid. Det ska bli spännande att se vad vi hittar på härnäst.



**Viktor Karlsson**

# FO-krönika

## Ett bildat LUF är ett bra LUF

Det har gått lite mer än en vecka sedan kongressen när jag skriver detta. Mina energinivåer är fortfarande mycket höga efter att vi alla fått träffas i Borås, jag har så uppskattat alla bra inlägg från talarstolen, vår hemskt trevliga middag, och brädspelsomgångarna mellan förhandlingspassen. Dessutom har jag ju numera ett roligt nytt jobb med trevliga kollegor.

Valrörelsen är över. Nu är tiden för längre resonemang och smarta tankar. Sverige behöver en politik som inte alltid handlar om att vara som mest raljant. LUF:s roll att spela nu är att bli ännu smartare och att erbjuda bra och genomtänkta idéer till vårt parti och till den allmänna debatten.

René Descartes sa att han finns eftersom han tänker, och jag tror att samma sak stämmer för vår rörelse. Vi liberaler är inte värda mer än våra förmågor att hitta världens ofriheter och att lyckas (eller åtminstone försöka) bekämpa dem. Vår politik ska inte bara ha frihetliga intentioner, utan också frihetliga resultat. Då måste vi förhålla oss till

andras kunskap, till tidigare erfarenheter och forskning. Ja, då måste vi våga tänka ännu längre.

Det tydligaste exemplet på när beprövad metod och politisk retorik inte går ihop är i debatten om fri hyressättning på bostadsmarknaden. Politiskt satta pristak, som vi har i Sverige idag på bostadsmarknaden, är väletablerat inom nationalekonomisk forskning som ett extremt ineffektivt sätt att driva ner priser. Själva grunden för marknadens beteende är ju just att konsumenter och producenter ska kunna mötas vid en jämvikt. Ett pris som täcker produktionskostnaden, men som också är skäligt för konsumenten. Om staten då förbjuder ett jämviktspris från att uppstå, ja då står vi förr eller senare utan tillräckligt med bostäder. Intentionen att folk ska kunna bo billigare, ger resultatet att folk inte har någonstans att bo alls.

Men utöver sakkunskaperna finns något mer, en resonerande och öppen tanketradition vars största tänkare influerar mycket av det vi gör än idag. Vi

har ett ansvar gentemot alla dem som bar de liberala tankarna förr. Ett uppdrag att fortsätta, och att komma längre än de någonsin gjorde i arbetet för att skapa frihet. Att förstå varifrån den kommer är en nyckel för varje person som vill bottsna i den liberala ideologin. Därför måste LUF vara en plats för liberal bildning. Vi måste läsa och vi måste skriva. Vi måste debattera, inte bara om dagens aktuella politiska frågor, men också på ett djupare plan. Om samhällskontraktet, naturliga rättigheter och om statsvetenskap verkligen är en vetenskap på riktigt, och inte en konstform (för ibland har jag mina tvivel).

I LUF ska man kunna göra allt möjligt. Varken tak eller trösklar ska hindra från att delta och utveckla sina liberala tankar. Oavsett formen handlar detta om liberal bildning. Bildning är något som gör oss bättre på att uppnå annat, att komma fram till bättre politiska förslag – men är också värdefullt i sig. Det är exempelvis utöver att vara värdefullt för den liberala tankeutvecklingen också förbannat kul att läsa både Rawls och Nozick, för att sedan titta på den moderna tidens utmaningar ur deras respektive synsätt.

LUF ska bli en plats för bildning och kunskap. Vi ska ha bokcirklar. Vi ska ha fler och bättre utbildningar för den nyaste och den mest erfarne medlemmen. Vi ska fortsätta debattera allt mellan himmel och jord, och arbeta fram liberal politik så välgenomtänkt att makt-havarna inte har något annat val än att göra verklighet av den. Så läs, debattera, tänk. Det gör liberalismen mer liberal, och LUF bättre.



**Erik Berg**  
**förbundsordförande**



**luf**

**LIBERALA  
UNGDOMSFÖRBUNDET**

**Posttidning B**

**Avsändare**  
Liberala Ungdomsförbundet  
Hantverkargatan 25 ÖG  
11221 Stockholm